

פניני הפרשה

האזינו

עלון מס' 953

953

שנה י"ט התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

שעירים או רביבים

יערוף כמטר לקחי וגו' כשעירים עלי דשא וברביבים עלי עשב (לב. ב) מצד אחד ממשיך הכתוב את לימוד התורה ל"שעירים עלי דשא" – רוח סערה ונגשם חזק ביותר (ומבאר רש"י שכמו שהגשם והרוחות הללו מחזיקים את העשבים ומגדלים אותם, אף דברי תורה מגדלים את לומדיהם). ומצד שני התורה מתוארת בפסוק "ברביבים עלי עשב" – טיפות מטר קטנות. א"כ כיצד צריך ללמוד תורה, כמו רוח סערה או כטיפות מטר קלות?

ההבחנה בין רביבים לשעירים, מתייחסת לפי פירושו של האור החיים הקדוש לתביעה שנתבע כל אדם בלימוד התורה. יש מדרגות שונות ביכולת של בני האדם, ולפיכך יש הנדרשים להתאמץ הרבה ויש שנדרשים פחות. תלמידי החכמים הזוכים לרדת לעומקה של הלכה, צריכים לשנות מהמטר הגדול שבא ברוח סערה, ואסור להם להסתפק ברביבים, אך לאלה שאינם יכולים להשיג עומקה של הלכה, אותם יש להשקות מרביבים עלי עשב.

ובזה מבאר רבי אהרן קופלר זצ"ל את גודל מעלת התורה אשר ניתנת להבנה פשוטה אפילו לילד קטן, שלא כמו החכמות האחרות כמו רפואה ואסטרונומיה אשר ילד קטן אין לו חלק והשגה בהן. בתורה טמון כח מופלא שניתן לספר גם לילד רך פרשת השבוע ובריאת העולם וכו', ולעומתו לגדול בתורה יש את היכולת להבין באותה פרשה את מעשה המרכבה ולראות מסוף העולם ועד סופו.

הרב שימשון פינקוס זצ"ל השתתף בכמה וכמה סמינרים לקרוב רחוקים. משבאו אליו כאלה אשר הושפעו לטובה, ואמרו כי סבורים הם שתוכן וצורת ההרצאות היא שגרמה להם לחזור ליהדות, השיבם הרב וכי שמעתם על מישהו ששמע את ההרצאה הטובה ביותר ושינה את דרך חייו תוך שבוע? ודאי שלא! וא"כ איך אנשים יוצאים מסמינר ומשנים את כל אורחות חייהם? הסיבה האמיתית היא עצם שמיעת דברי התורה, שיש בה כח סגולי עליון להשיב בנים לאביהם שבשמים.

ומעשה במושב אחד שערך ערב התחזקות אליו הזמינו מרצה מפורסם. כשהגיע יום ההרצאה ראה המרצה שלא יוכל להגיע וביקש מאברך כולל שימלא את מקומו, אך הלה ניסה להתחמק בתואנה כי אינו יודע למסור הרצאות ונאומים. אמר לו: תלמד עמם מה שאתה לומד בכולל. וכך עשה. לימד אותם הלכות אבדה מציאה ויאוש, ודוקא שיעור זה הוציאם בהתפעלות על רוב הדקדוק של התורה בדיני יאוש, והדבר קירבם ליהדות.

עצה טובה

הועילו בתקנתם

ההושענות של סוכות

חיברם ר' יוסף בן אביתור אבן שטנאש. חי בימי רב האי גאון (בשנת ד' אלפים תש"ן, 990 למנינם).

ניתן להאריך חיי נר נשמה, על ידי שיוצקים לתוכו שמן בשעת הבעירה (הדבר מותר ביום טוב, כאשר משאירים את הנר לצורך אוכל נפש). (גליון "הלכה ומעשה").

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"יש בני אדם שמתברכים בלבם ועושים עול במדה במשקל ובמשורה ושבועת שקר והשגת גבול וכיוצא, ומתנחמים בלבם לאמר: והוא רחום יכפר עון שהשם יתברך יסלח להם כי מוכרחים הם למצא טרף לביתם לפרנס בניהם ונשיהם, ואי אפשר להתנהג בסדר ובקו היושר כי רבו המערימים ומרמים ומוכרים בזול שמשקרים במדה, ואם אני עושה משקל צדק מוכרח אני למכר ביוקר ומי פתי יסור אלי לקנות ממני, ועל ידי זה ימות ברעב והתורה אמרה "וחי בהם" ולא שימות בהם. והיצר הרע שהוא הרב והמורה בעינינו אלו אומר לו כי עשה של "וחי בהם" דוחה כל מצוות לא תעשה של לא תגנוב ולא תגזול ולא תשא ולא תסיג גבול רעך וכו'. ואפילו הגנב על המחותרת נדמה לו שעושה מצוה ומבקש מהשם יתברך לעזר לו שלא ירגיש בו בעל הבית ולא שאר בני אדם, כי מורה היתר לעצמו שעושה זה מדוחק העניות ופקוח נפש דוחה הכל, כי כן טבע בני אדם להגדיל מעשיהם הטובים ולהקטין עונותיהם". (מגיד חדשות ח"ט דרוש מ"ב)

יערוף כמטר לקחי וגו' – מפירושי רש"י נראה שהפסוק הולך מהגרוע למשובח: קודם כל אמר **מטר**, ואח"כ **טל** שמשובח הימנו, "לפי שהמטר יש בו עצבים לבריות כגון הולכי דרכים ומי שהיה בורו מלא יין", ואח"כ **כשעירים** היינו רוחות סערה. וכתב ה' שפתי חכמים ז"ל שהרוח טובה יותר מהטל לפי שהיא מגדלת את הצמחין. ע"ע. ואפשר לומר בזה בס"ד שבא מרע"ה לרמוז לבני ישראל ש"מעלין בקדש ואין מורידין", היינו שכשאדם עושה מצוות ומעשים טובים ומיום ליום גדל בתורה, הרי זה סימן שהוא נמצא בדרך הנכונה עד שמגיע ל"שעירים עלי דשא", ולא שייך שמיד יגיע לטל ולשעירים, אלא עולה מדרגה לדרגה במדרגות התורה.

או אפשר לבאר באופן אחר, שבאה התורה לרמוז על ארבעה סוגי בני אדם, כמו שאמרו חז"ל בויקרא רבה (פרשה ל' אות י"ב) גבי ארבעת המינים הרומזים לארבעה סוגי בני אדם: אתרוג – יש לו טעם וריח, ורומז לבני אדם שיש להם תורה וגם מעשים טובים. לולב – יש לו טעם ולא ריח, רומז לאנשים שיש בהם תורה ולא מעשים טובים. הדם – יש לו ריח ולא טעם, רומז לאנשים שיש בהם מעשים טובים ולא תורה. ערבה אין לה לא טעם ולא ריח – רמוז לבני אדם שהינם ערומים מזה ומזה. כך גם מטר – טוב לאנשי שדות ורע לעוברי דרכים. טל – יש בו טובה במדה מסוימת. שעירים – טובים יותר, ורביבים ג"כ הרי הם כמטר אבל הנאתם יותר מרובה ממנו כמו שנראה מפירש"י. ולזה ירמוז משה שמדבר אל כל הסוגים בבני ישראל, וכל אחד לפי חלקו יקח לבל ידה ממנו נדה. ואל יפטר אדם מלימוד תורה באמרו שאין לו דעת, כי כל אחד הייב בלימוד התורה לפי מה שיש ביכולת נשמתו להשיג. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

כשהיצר טוב מדאי...

אל הקצה, ומפני חוסר ידיעתם בתורה, והתנהגותם בקיצוניות רבה, גורמים להפרת השלום בבית. ובפרט אלה שאין להם פנאי ללמוד הלכות כדת, ומתנהגים בחומרות יתרות. ולא זו הדרך ולא זו העיר. אשר על כן אנו אומרים בתפלה: "השיבנו אבינו לתורתך, וקרבונו מלכנו לעבודתך, והחזירנו בתשובה שלמה לפניך", שרק על ידי לימוד התורה וההלכה, יוכלו לכלכל דבריהם במשפט, ויחיו בשלום ובמישור".

בספרו "חזון עובדיה" פסח (עמ' קי"א) מצטט מרן זצ"ל את מליצתו של מרן החיד"א בברכי יוסף (יו"ד סי' של"א סק"כ): "ובמקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים להחמיר לרבים. ויותר מהמה בני הזהר במשקל החסידות ופין תבין בינה לעתים".

פעם הגיע לפניו בבית הדין זוג בעלי תשובה בבקשה לפרק את חבילתם. מתוך נסיונו רב השנים, הרגיש מרן כי הבעיה טמונה בבעל שמפריז בחומרותיו. ביקש ממזכיר בית הדין לקבוע להם תאריך לעוד חודש. למחרת, התקשר מרן לבעל, וביקש שיסור לביתו. כשהגיע לביתו, ישב עמו כשעה להסביר לו מה זה דין ומה זה חומרא, והורה לו לבטל בינתיים את החומרות, ולנהוג כפי עיקר הדין. וכך אותו זוג עלו על המסלול הנכון.

"יש המחמירים בלי לדעת למה הם מחמירים", אמר פעם מרן זצ"ל והדגים, "יש שמקפידים לא לשתות חלב אם לא ביררו שלא חלבוהו בשבת, ומדוע לא יחמירו גם לגבי שתיית חלב בכור האסור בהנאה?". השומעים השתאו כיצד לא חשבו על כך לפני כן, וחלקם אף כמעט קיבלו על עצמם בלבם חומרה זו. כשבת שחוק עלתה על פניו של מרן, הפטיר "שכחתם שהבכור הינו זכר ואין לו חלב? ...! זהו שאמרתם שאנשים מחמירים בלי לדעת על מה...".

מעשה באדם שבא להתארח אצל קרוביו בחג הסוכות, ומצא אותם שרויים בשמחה יתירה. משהתעניין לשמחה מה זו עושה, שחו לו בתום וגיל: "קדרת התבשיל הוכנסה אל הסוכה, וחששנו שמא בכך נפסלה סוכתנו ועלינו לבנות סוכה חדשה. עשינו שאלת חכם, וזה פסק כי די להוציא את הקדרה והסוכה כשרה. על כן שמחים אנו כעת שאיננו צריכים לבנות סוכה חדשה!".

חכך האורח בסנטרו והגיב: "אם כן, סוכה זו היתה עליה שאלת חכם, ומעולם לא הכנסתי לפי דבר שהיתה עליו שאלת חכם, על כן מחמיר אני לא לאכול בסוכה זו".

"והיכן תאכל?", שאלוהו בדאגה. "אכל בבית", הפטיר ה'מחמיר'...

*

פעמים שיש נטיה ללכת אחר יצר הטוב בקיצוניות יתירה, ולתפוס מדרגות גבוהות מאוד וחומרות גדולות שמביאות לנפילות. וכבר הזהיר על כך הכתוב "אל תהי צדיק הרבה" (קהלת ז, טז). ופעמים שהחומרות אינן נובעות מתוך יראת השם, אלא מתוך "נעשה לנו שם", וסופן שמביאות את בעליהן לעבור על גופי תורה.

תופעת ריבוי החומרות מצויה אצל יהודים העושים את דרכם הראשונה בעולם התשובה ללא הדרכה, ומחוסר ידיעה מאמצים כל חומרא חדשה שמגיעה לאוזנם, עד שקורסים ומאבדים גם את עיקר הדין, בבחינת 'תפסת מרובה לא תפסת'.

בספרו "ענף עץ אבות" (פרק א' משנה י"ב) כתב מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל: "בימינו אלה לשמחתנו רבו בעלי תשובה השבים בכל לבם לתורה ולמצוות ולמעשים טובים, אך יש כאלה שהקצינו מאד, מן הקצה

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

לעזור לקב"ה?

והוסיף, "אני מבקש שהרב לא יפתח פה לשטן, שלא יהיה חס ושלום כשגגה היוצאת מלפני השליט".

מיהר המשגיח להסכים עמו ולהרגיעו, ושאל: "אך מי אמר שהמקצוע יהיה מבוקש, הלא הרבה מובטלים יש בימינו?".

שוב התפלא הבחור "למה לחשוב כך? ה' יעזור שתהיה לי כתיבה יפה, ולקוחות רבים יתדפקו על דלתותי".

חיך המשגיח ואמר: "ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר, על הכל אתה אומר ה' יעזור: ה' יעזור שתהיה לי אשה, ה' יעזור שיהיו לי ילדים, ה' יעזור שתהיה לי כתיבה יפה ויבואו לי קליינטים, אינך נזקק לעזור לו כלל, אם כן למה דוקא בפרנסה אתה מחפש לעזור להקב"ה?! אל תצר צרת מחר, כעת מוטל עליך ללמוד וה' כבר יעזור".

ובאמת, אותו בחור המשיך בישיבה, וה' עזר לו והתארס, ה' עזר לו והתחתן, ה' עזר לו ונולדו לו ילדים, וה' עזר והיום הוא תלמיד חכם וראש ישיבה.

מעשה בבחור משיבת כפר חסידים, שהגיע לגיל השידוכין, ורצה לצאת ללמוד מקצוע קודש כמו כתיבת סת"ם. בא לפני המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל ושטח את בקשתו.

"לשם מה?" שאל הרב. ענה הבחור: "אני מקוה בעזרת ה' להתארס בקרוב, וכדאי שיהיה לי מקצוע לחיות בכבוד".

"ומי אמר שתתארס בקרוב?", חקר המשגיח, "אולי תשאר רווק ותוכל ללמוד בלי טרחה".

"חס וחלילה!", נבהל הבחור, "הזיווג כבר נגזר משמים 'מה' אשה לאיש".

"ניחא", ניאות הרב, "אך מי אמר שיהיו לך ילדים, אולי תשארו זוג ותספיק לך בהרווחה משכורת הכולל".

כאן כבר לא הצליח הבחור לעזור ברוחו ונרעש: "מדוע המשגיח מנבא שחורות, ה' יעזור ויהיו לי בנים, למה לחשוב אחרת?!".

☺ זה לא חנוק! ☺

מעשה במלך שבנה ארמון מפואר במרכז העיר. סביבו נטע גן נאה מלא במוני עצי פרי, ופרחים ססגוניים קישטוהו סביב.

בחזית הארמון נתלה שלט מפתיע: "הארמון והגן שסביבו ינתנו במתנה מידי המלך, לאיש אשר שמח בחלקו. הרואה עצמו מתאים, מוזמן להיפגש עם המלך".

עוברי אורח אשר חלפו בסמוך והבחינו בשלט, משכו בכתפיהם והמשיכו הלאה. ידעו הם בתוך תוכם שאין הם באמת שמחים בחלקם.

והנה עבר שם איש עשיר ונכבד, שזכה לעושר כבוד ומשפחה מפוארת. האיש היה מרושן עונג ומאושר בכל ענייניו, ולכאורה אינו חסר מאומה. ראה את השלט ואמר בלבו "למי יחפון המלך לתת את הארמון אם לא לאיש אשר כמוני...".

פנה היישר אל ארמון המלוכה, והזמין פגישה עם הוד מלכותו. כאשר ניתן לו האישור להיכנס, הציג עצמו כאיש השמח בחלקו, עשיר הוא, ואינו חסר דבר, ואם כן רואה הוא את עצמו מתאים לקבל את הארמון.

"שוטח שבעולם", נזף בו המלך, "אם שמח אתה בחלקך כאשר דיברת, מדוע לטשת עין על ארמוני, הלא די לך במה שיש לך, ולמה תחמוד את אשר לרעך?...".

☺ חנוק חנוק לא... ☺

לא תמיד העשיר, הוא גם שמח בחלקו...

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

סוכות

שאלה: אני מתכנן לבנות מרפסת פתוחה שתשמש בסוכות כסוכה, ובאמצע המרפסת מלמעלה אני רוצה לשים קורה שעליה יהיה מונח הסכך. כמה רוחב וגובה של קורה מותר לעשות באופן שיהיה ניתן לשבת מתחתיה בחג הסוכות?

תשובה: הרוחב צריך להיות לא יותר מ-30 ס"מ (=פחות מארבעה טפחים), ובתנאי שיהיה שטח הסוכה מלבד הקורה 56X56 ס"מ, כמבואר בשלחן ערוך (סימן תרל"ב סעיף א'). ושוב להחמיר כסברת החזון איש שיהיה שטח הסוכה (מלבד הקורה) 70X70 ס"מ. הגובה לא משנה.

שאלה: האם מותר לעשן סגריות בסוכה?

תשובה: תשבו כעין תדורו. אבל ימעט כמה שאפשר, מפני כבוד האושפיון.

שאלה: האם מותר בסוכות לישון באוטובוס?

תשובה: אסור, אלא אם כן חולה ומצטער.

שאלה: אדם שחם לו בסוכה ומצטער, האם יכול לישון בבית?

תשובה: לא.

שאלה: במסכת סוכה (דף נ"ג ע"א) איתא: א"ר יהושע בן חנניה כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה, לא ראינו שינה לעינינו. ושאלה הגמרא: והא א"ר יוחנן שבועה שלא אישן שלשה ימים, מלקין אותו וישן מיד? אלא הכי קאמר לא טעמנו טעם שנה, דהוו מנמנמי אכתפא דהרדי [מתנמנמים אחד על כתפי השני]. והנה במסכת סוכה (דף כ"ו ע"א) איתא ששינת עראי אסורה חוץ לסוכה. ושאלתי היא האם בבית המקדש היתה סוכה, ואם לא, אז איך היו ישנים שינת עראי?

תשובה: בגליון הגמרא שלי כתבתי בזה"ל: וצריך לומר שהיתה להם סוכה בהר הבית בשמחת בית השואבה. ע"כ. ותבדוק עוד במפרשים.

שאלה: כיום יש "אתרוגים מרוקאים" שיש בהם הרבה מיץ, האם יש בהם חשש הרכבה?

תשובה: אין חשש. אם יש לך ספק באתרוג מרוקאי, תקח תימני.

שאלה: כמה כסף צריך ליתן לעניים בסוכות עבור חלק האושפיון בכל יום?

תשובה: לפחות 20 ש"ח, דמי סעודה אחת בזמננו.

שאלה: חתן וכלה שרוצים לערוך טיול בחול המועד, אך דא עקא שבמקום הטיול אין סוכה, האם צריך להימנע מהטיול?

תשובה: אם זה בתוך שבעת ימי המשתה – מותר (ש"ע סימן תר"מ ס"ו). ואף לדעת המחייבים בזמננו (עיין בכה"ח שם אות ד"ן) מכל מקום כאן שהם גם הולכי דרכים פטורים לכ"ע. והיום ברוב המקומות בא"י אפשר למצוא סוכה ציבורית בקלות תל"ת.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
לרפואת פסח יוסף בן מלכה הי"ו